

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบัญชีในอดีตจะบันทึกบัญชีด้วยมือในสมุดบัญชี แต่ในปัจจุบันข้อมูลทางบัญชีมีจำนวนมาก และความต้องการข้อมูลทางบัญชีที่ทันเวลา มีความสำคัญอย่างมากต่อการตัดสินใจของบุคคลหลาย ๆ กลุ่ม ดังนั้นสถานประกอบการต่าง ๆ จึงได้นำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ปฏิบัติงานด้านบัญชี ซึ่งเรียกว่า โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี (Accounting Software) เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ได้ข้อมูลที่ต้องการ ครบถ้วน ทันเวลา และยังช่วยลดต้นทุนในการจ้างบุคลากรด้านบัญชีมาปฏิบัติงาน แต่การนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีมาใช้ ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงปัจจัยในการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีที่เหมาะสมกับประเภทและลักษณะสถานประกอบการของตน เช่น เป็นกิจการซื้อขายไป ให้บริการ ฝากขายสินค้า หรือผลิตสินค้า และต้องสอดคล้องกับขั้นตอนและกระบวนการปฏิบัติงานในองค์กรด้วย (วรรณิ เตโชโยธิน, 2541) Evan (1990) ได้ระบุถึงประเด็นปัญหาในการเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีว่า ในตลาดโปรแกรมสำเร็จรูปมีผู้ค้าจำนวนมาก แต่ละโปรแกรมก็มีประสิทธิภาพแตกต่างกันไป ซึ่งไม่มีมาตรฐานในอุตสาหกรรม (Benchmark) ที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกใช้ หากสถานประกอบการเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีที่ไม่เหมาะสมอาจทำให้สถานประกอบการต้องเสียเงินและเวลาโดยเปล่าประโยชน์ ทั้งนี้คอมพิวเตอร์อาจช่วยให้ทำงานได้เร็วขึ้น ถูกต้องแม่นยำขึ้น แต่ก็ช่วยได้อย่างมากเพียงประมาณ 80% (วิบูลย์ รัศมิไพศาล, 2541) เพราะยังมีอีกหลายสิ่งหลายอย่างในงานบัญชีที่จะต้องจัดทำด้วยนักบัญชีที่มีความรู้ความสามารถซึ่งในปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้ธุรกิจต่าง ๆ ต้องปรับตัวนำเอาเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีเข้ามาประยุกต์ใช้ในงานบัญชี ทำให้การปฏิบัติงานของนักบัญชีได้เปลี่ยนแปลงไป จากที่เคยบันทึกบัญชีผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท และสรุปผล เปลี่ยนมาเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมและตรวจสอบรายการที่เกิดขึ้นจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงในวิชาชีพการบัญชีที่เกิดขึ้น (พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547) ส่งผลให้หน้าที่ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติงานของนักบัญชีเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของนักบัญชีที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน เพื่อการผลิตแรงงานที่มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง

กรกนก ทิพรส และคณะ (2543) ได้วิจัยเรื่อง แนวโน้มความต้องการบัณฑิตทางบริหารธุรกิจ ตรีศึกษาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนล่าง) ผลการศึกษาพบว่าในภาคธุรกิจ บัณฑิตทางบริหารธุรกิจที่ทำงานในองค์กรในปัจจุบันเป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด และผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีความต้องการแรงงานระดับการศึกษา ปวช. ปวท. ปวส. มากที่สุด มนูญ สุติศา (2548) กล่าวว่า แรงงานระดับอาชีวะมีความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศอย่างมาก การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยนอกจากจะต้องพัฒนาในด้านปริมาณแล้ว ยังต้องคำนึงถึง ด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อความอยู่รอดในสังคม

หน่วยงานนิเทศกรรมอาชีวศึกษา ได้ทำการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง พุทธศักราช 2540 โดยติดตามผลนักศึกษาที่สำเร็จอาชีวศึกษาและทำงานในสถานประกอบการในเรื่องเกี่ยวกับความรู้ ทักษะและเจตคติ ผลปรากฏว่านักศึกษายังขาดคุณลักษณะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ขาดความรู้ที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพ ขาดมนุษยสัมพันธ์ ขาดความชำนาญ ในภาษาต่างประเทศ ได้มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการศึกษาสำรวจความต้องการของเจ้าของสถานประกอบการเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาทุกสาขาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยในอดีต พบว่า

ตารางที่ 1-1 ผลการวิจัยในอดีตเกี่ยวกับพนักงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ

ผู้วิจัย	พื้นที่กลุ่มตัวอย่างงานวิจัย ในอดีต	คุณลักษณะที่ สถานประกอบการพึงประสงค์ มากที่สุด
มยุรี ชัยสวัสดิ์ (2538)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	คุณธรรมและจริยธรรม
วรรณเพ็ญ เรามานะชัย (2542)	นครราชสีมา	จิตใจ
กรกนก ทิพรส และคณะ (2543)	ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	มีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม และความซื่อสัตย์
ประชาคม จันทระจิต (2543)	ปัตตานี	คุณธรรมและความประพฤติ
สมรัก เปล่งปลั่ง (2545)	ปราจีนบุรี	คุณธรรม จริยธรรม
สินีมาศ สร้อยศิริ (2547)	กรุงเทพมหานคร	ทัศนคติต่องานที่ทำ
สุตสวาท จันทวงษ์ (2546)	อุบลราชธานี	คุณธรรม จริยธรรมและ จรรยาบรรณในวิชาชีพ

ตารางที่ 1-1 (ต่อ)

ผู้วิจัย	พื้นที่กลุ่มตัวอย่างงานวิจัย ในอดีต	คุณลักษณะที่ สถานประกอบการพึงประสงค์ มากที่สุด
ศิริพร สุโพธิ์ (2547)	ชัยภูมิ	จรรยาบรรณในวิชาชีพ จิตสำนึกต่อองค์กร
เครือวัลย์ ศรีขี้ทอง (2548)	ผู้ประกอบการที่มาติดต่อธุรกิจ กับบริษัท Thai GMB , กรมทาง หลวง จังหวัดปราจีนบุรี ฯลฯ	บุคลิกภาพ

จะเห็นได้ว่ามีงานวิจัยจำนวนมากที่สถานประกอบการให้ความสำคัญกับ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และบุคลิกภาพเป็นอันดับแรก ทั้งนี้งานวิจัยดังกล่าวส่วนมากเป็นกลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัด ซึ่งผู้วิจัยจึงมีสมมุติฐานว่าวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของคนต่างจังหวัดแตกต่างจากคนในกรุงเทพฯ และถ้าเป็นเช่นนั้นสถานประกอบการในจังหวัดกรุงเทพฯ น่าจะมีความพึงประสงค์กับบัญชีที่แตกต่างจากสถานประกอบการในต่างจังหวัด

เนื่องจากในปัจจุบันสถานประกอบการส่วนมากยังพบปัญหาในการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งมี 2 ปัญหาหลักได้แก่ การตัดสินใจเลือกซื้อ และปัญหาในการใช้งานของโปรแกรม ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของนักบัญชี นอกจากนี้การที่ประเทศไทยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ส่งผลให้การปฏิบัติงานและความรับผิดชอบของนักบัญชีเปลี่ยนแปลงไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยคิดว่าความต้องการนักบัญชีของสถานประกอบการควรจะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปเช่นกัน และเนื่องจากผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยที่สำรวจนักบัญชีพึงประสงค์ที่จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี และคุณลักษณะนักบัญชีพึงประสงค์ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีในสถานประกอบการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

- 1.1 โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีที่สถานประกอบการใช้
- 1.2 ปัญหาที่พบจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี
- 1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี

2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะนักบัญชีพึงประสงค์ของสถานประกอบการ ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาการบัญชี 4 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพ
- 2.2 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- 2.3 ด้านบุคลิกภาพ
- 2.4 ด้านคุณสมบัติเฉพาะตัว

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นว่าสถานประกอบการที่มีขนาดแตกต่างกันจะตัดสินใจเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีแตกต่างกันเนื่องจากปัจจัยทางด้านเงินทุน และจำนวนกิจกรรมการปฏิบัติงานมีจำนวนไม่เท่ากัน

H_1 สถานประกอบการที่มีขนาดแตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีอย่างน้อย 1 ปัจจัยแตกต่างกัน

ผู้วิจัยเห็นว่าสถานประกอบการขนาดใหญ่พึงประสงค์นักบัญชีมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากกว่าสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งความสามารถดังกล่าววัดโดยระดับการศึกษาของนักบัญชี เนื่องจากการปฏิบัติงานในสถานประกอบการขนาดใหญ่ เช่น บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะมีกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน หรือความซับซ้อนของงานมากกว่าบริษัทอื่นที่ไม่ได้จดทะเบียน

H_2 สถานประกอบการที่มีขนาดแตกต่างกันมีการเลือกนักบัญชีพึงประสงค์ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ผู้วิจัยเห็นว่าตำแหน่งในสถานประกอบการของผู้ตอบแบบสอบถามมีผลต่อความพึงประสงค์นักบัญชีแตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละตำแหน่งมีความรับผิดชอบและความคาดหวังแตกต่างกัน เช่น เจ้าของกิจการ (กรรมการผู้จัดการ/ กรรมการ) จะให้ความสำคัญต่อการบริหาร

รายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อกำไรสูงสุด แต่นักนักบัญชี (หัวหน้าฝ่ายบัญชี/ ผู้จัดการฝ่ายบัญชี) จะให้ความสำคัญต่อความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของข้อมูล เนื่องจากนักบัญชีได้รับการศึกษาอบรมในทางด้านจริยธรรมถึงผลกระทบต่อบุคคลหลาย ๆ กลุ่มที่ใช้งบการเงิน

H₃ ผู้บริหารที่เป็นเจ้าของกิจการมีแนวทางในการเลือกนักบัญชีเข้าทำงานแตกต่างจากผู้บริหารที่ไม่ใช่เจ้าของกิจการอย่างน้อย 1 ปัจจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้สถาบันการศึกษาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการของสถานประกอบการในปัจจุบัน
2. เป็นแนวทางให้บริษัท หรือห้างร้านตัดสินใจเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีได้อย่างเหมาะสมกับประเภทสถานประกอบการของตนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน
3. เป็นแนวทางให้ผู้ผลิตโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีของตนให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้
4. เป็นแนวทางให้สาขาวิชาชีพปรับปรุงและการวางแผนพัฒนาทักษะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีเพื่อเพิ่มศักยภาพของนักบัญชีและผู้สอบบัญชีมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร
ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าฝ่ายบัญชี/ ผู้จัดการฝ่ายบัญชี/ กรรมการผู้จัดการ/ กรรมการของสถานประกอบการที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล
2. ขอบเขตเนื้อหา
 - 2.1 ศึกษาโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีที่สถานประกอบการใช้ ปัญหาที่พบจากการใช้ และปัจจัยในการพิจารณาเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี
 - 2.2 ศึกษาคุณลักษณะนักบัญชีพึงประสงค์ของสถานประกอบการ ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาการบัญชี

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี หมายถึง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในงานบัญชีในสถานประกอบการ

สถานประกอบการ หมายถึง ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัดที่มีพนักงานบัญชีปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้แทนสถานประกอบการคาดหวังให้นักบัญชีควรมีในการทำงาน

ด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพ หมายถึง ลักษณะและพฤติกรรมของนักบัญชีที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน

ด้านคุณธรรม และจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นความดี ความงามของบุคคลที่กระทำไปด้วยจิตสำนึก และปฏิบัติงานเป็นนิสัยเป็นที่ยอมรับของสังคม

บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละคน ซึ่งแสดงออกท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด กิริยามารยาท และลักษณะนิสัย